

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101007/B/2015/3856225341

**ALTERNATÍVNE
(LOKÁLNE A VIRTUÁLNE) MENY**

Bakalárska práca

2015

Mária Mišenčíková

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

ALTERNATÍVNE
(LOKÁLNE A VIRTUÁLNE) MENY

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: 6271 Financie, bankovníctvo a investovanie

Školiace pracovisko: Katedra bankovníctva a medzinárodných financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Miroslava Artimová

Bratislava 2015

Mária Mišenčíková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum: 20. máj 2015

.....
(podpis študenta)

Pod'akovanie

Týmto spôsobom by som sa chcela poďakovať vedúcej mojej bakalárskej práce, Ing. Miroslave Artimovej, za jej cenný čas strávený pri tejto práci, za odborné rady, pripomienky a odporúčania.

ABSTRAKT

MIŠENČÍKOVÁ, Mária: *Alternatívne (lokálne, virtuálne) meny*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra bankovníctva a medzinárodných financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Miroslava Artimová. – Bratislava: NHF EU, 2015, 33 s.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je navrhnúť vlastnú lokálnu menu pre Ekonomickú univerzitu v Bratislavu. Práca je rozčlenená do štyroch kapitol, obsahuje jednu schému, päť grafov, jednu tabuľku a tri obrázky. Tie zobrazujú predovšetkým podobu konkrétnych lokálnych mien a návrh univerzitnej meny Unicoín card. Prvá kapitola je venovaná deskripcii faktov o alternatívnych, lokálnych a virtuálnych menách. Tiež sú v nej obsiahnuté princípy fungovania lokálnych mien. V ďalšej časti je charakterizovaný cieľ práce a metodika, ktorú sme využívali pri písaní práce. Záverečná kapitola sa zaoberá návrhom lokálnej meny pre Ekonomickú univerzitu a vyhodnotením výsledkov z uskutočneného prieskumu, ktorý bol zameraný na zistenie záujmu o univerzitnú menu medzi študentmi. Výstupom práce je konečný návrh univerzitnej meny Unicoín pre Ekonomickú univerzitu v Bratislave.

Kľúčové slová:

lokálne meny, virtuálne meny, univerzitná mena

ABSTRACT

MIŠENČÍKOVÁ, Mária: *Alternative (local, virtual) currencies* – University of Economics in Bratislava, Faculty of National Economy, Department of banking and international finance. – Supervisor of bachelor thesis: Ing. Miroslava Artimová – Bratislava: NHF EU, 2015, 33 p.

The main goal of this bachelor thesis is to design own local currency for the University of Economics in Bratislava. It is divided into 4 chapter, containing 1 schemes, 5 graphs, two charts and 3 images. These represent mainly form of local currencies and proposal of university currency Unicoín card. In the first chapter, there is a decriptions of important facts about alternative, local and virtual currencies. The next two sections are focused on our goals and the methodology of writing. The final chapter deals with the the concept of university currency for University of Economics in Bratislava. This chapter also evaluates the results of the survey, which was focused on opinions of students about university currency. The outcome of thesis is the final version of university currency Unicoín for University of Economics in Bratislava.

Key words:

local currencies, virtual currencies, university currency

OBSAH

ÚVOD.....	1
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ.....	2
1.1 PENIAZE	2
1.2 MENA.....	2
1.2.1 Charakteristika meny.....	2
1.2.2 Rozdiel medzi menou a peniazmi.....	3
1.2.3 Menová politika.....	3
1.3 ALTERNATÍVNE MENY.....	4
1.3.1 Význam alternatívnych mien	4
1.3.2 Alternatívne platobné systémy.....	5
1.4 LOKÁLNE MENY.....	5
1.4.1 Diferenciácia lokálnych mien na základe princípu fungovania	6
1.5 ŠPECIFICKÉ LOKÁLNE MENY NA SLOVENSKU.....	12
1.5.1 Široký sokol	12
1.5.2 Piešťanský grajciar.....	13
1.6 VIRTUÁLNE MENY.....	14
1.6.1 Pozitívne stránky virtuálnych mien	15
1.6.2 Negatívne stránky virtuálnych mien	15
1.6.3 Bitcoin – najznámejšia virtuálna mena.....	16
2 CIEĽ PRÁCE.....	17
3 METODIKA PRÁCE.....	18
4 VÝSLEDKY PRÁCE	19
4.1 PREDPOKLADY EKONOMICKEJ UNIVERZITY V BRATISLAVE MAŤ VLASTNÚ LOKÁLNU MENU	19
4.1.1 Cieľová skupina	20
4.2 KONCEPT UNIVERZITNEJ MENY	20
4.2.1 Názov univerzitnej meny.....	20
4.2.2 Unicoín card – zľavová karta	20
4.2.3 Unicoín.....	22
4.2.4 Ďalšie možnosti využitia univerzitnej meny Unicoín	23
4.3 LOKÁLNA MENA PRE EKONOMICKÚ UNIVERZITU V BRATISLAVE	24
5 DISKUSIA	30
ZÁVER	31
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	32

Zoznam skratiek

BAK – Bratislavská koruna
BTC - Bitcoin
ECB – Európska centrálny banka
EMU – Hospodárska a menová únia
ESCB – Európsky systém centrálnych bánk
EU v BA – Ekonomická univerzita v Bratislave
ISIC – International Student Identify Card
LETS- Local Exchange Trading System
ŠVOČ – študentská vedecká odborná činnosť
UM – Univerzitná mena

Zoznam obrázkov

strana

Obrázok 1 Široký sokol – minca.....	13
Obrázok 2 Piešťanský grajciar.....	14
Obrázok 3 Návrh zľavovej karty Unicoín card.....	21

Zoznam schém

Schéma 1 Ciele práce.....	17
---------------------------	----

Zoznam tabuliek

Tabuľka 1 Rozdelenie zliav pri sociálnych a motivačných štipendiách.....	23
--	----

Zoznam grafov

Graf 1 Lokálne meny na Slovensku.....	25
Graf 2 Formy univerzitnej meny.....	26
Graf 3 Rozdelenie študentov podľa odpovedí na otázku č. 5.....	27
Graf 4 Rozdelenie študentov podľa odpovedí na otázku č. 9.....	29

Úvod

Dnes už je vo svete bežným javom, že spolu národnou menou v krajine cirkuluje množstvo alternatívnych mien. Alternatívne meny sú na Slovensku skôr novinkou ako samozrejmosťou, pretože ľudia majú pred peniazmi rešpekt a nie sú dôverčiví menám, ktoré sú nové a „moderné“. Keď hovoríme o Slovensku, ide prevažne o lokálne meny. Trend zavádzania lokálnych mien sa v poslednom období veľmi rozšíril, lebo pre komunitu z toho plynú výrazné výhody a udržiava sa tak miestna ekonomika. Slovensko môžeme označiť ako za nováčika v tejto oblasti, keďže prvé lokálne meny tu začali vznikať až v 21. storočí.

Veľký „boom“ nastal, keď sa objavila virtuálna mena Bitcoin, ktorá zabezpečuje všetkým obchodníkom anonymitu, a preto sa s ňou čoraz častejšie spája slovné označenie raj pre špekulantov. Virtuálne meny sú lákadlom pre hackerov, ktorí vo dne v noci skúmajú elektronické systémy, cez ktoré prebiehajú transakcie obchodníkov s virtuálnymi menami. Preto sa môže hocikedy stať, že hodnota virtuálnej meny významne klesne.

Za cieľ v bakalárskej práci sme si zvolili navrhnuť vlastnú lokálnu menu pre Ekonomickú univerzitu v Bratislave. Pozorovaním iným lokálnych mien na Slovensku aj v zahraničí sme zisťovali princípy fungovania lokálnych mien a na základe týchto informácií sme navrhli novú univerzitnú menu. Súčasťou praktickej časti je aj prieskum zameraný na zistenie záujmu u študentov o univerzitnú menu.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Náš každodenný život sa spája s určitými výdavkami. Najčastejšie je to vtedy, keď potrebujeme uspokojiť svoje potreby a na to vynaložíme určité množstvo peňazí.

Niekedy ľudia nemajú jasno v pojmoch a častokrát stotožňujú peniaze s menou. Aby sme sa vyhli nesprávnemu pochopeniu témy, je potrebné na začiatku jasne definovať všetky dôležité pojmy, ktoré sú zároveň kľúčovými pojmami tejto práce.

1.1 Peniaze

Samotný vznik peňazí bol prirodzený na základe rozvoja výroby, deľby práce či výmeny statkov. Peniaze plnia v spoločnosti veľmi dôležité funkcie. V trhovej ekonomike vystupujú ako prostriedok výmeny, ako zúčtovacia jednotka a ako uchovávateľ hodnoty. Ján Lisý definuje peniaze ako akékoľvek aktívum, ktoré všeobecne prijímajú všetky ekonomické subjekty pri platení za tovary a služby alebo pri úhrade dlhu.¹

Carl Menger uvádza že „peniaze vznikli prirodzenou evolúciou na slobodnom trhu ako najobchodovateľnejšia komodita. Neboli vytvorené zákonom.“² Predstavil tak ďalší názor spomedzi ekonómov a vymedzil podstatu peňazí.

1.2 Mena

FinCEN³ Spojených Štátov Amerických definuje menu ako všeobecne uznávanú formu peňazí, zahŕňajúcu mince, papierové peniaze, ktoré sú vydávané vládou a cirkulujú v rámci určitej ekonomiky. Mena tvorí veľmi dôležitý základ pre obchodovanie a stáva sa objektom obchodovania na zahraničných trhoch. Inak môžeme menu definovať ako súhrnný pojem označujúci sústavu prvkov peňažného obehu v štáte, upravenú zákonom.⁴

1.2.1 Charakteristika meny

Každá mena musí mať určité charakteristiky, na základe ktorých ju vieme odlíšiť od iných mien. Prvou základnou charakteristikou je názov meny. Názov meny je zvyčajne

¹LISÝ, J. a kol. 2011. *Ekonomía*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2011. s 432. ISBN 978-80-8078-406-5.

²MENGER, C. 1892. *On the Origins of Money*. s. 255. ISBN 978-14-7936-715-3.

³FinCEN (Financial Crimes Enforcement Network) je finančný systém, ktorého cieľom je boj proti praniu špinavých peňazí a šírenie finančného spravodajstva.

⁴DEPARTMENT OF THE TREASURY. 2013. Application of FinCEN's Regulations to Persons Administering, Exchanging, or Using Virtual Currencies. In *FIN-2013-G001* [online]. [cit. 2015-02-12]. Dostupné na internete: <http://fincen.gov/statutes_regs/guidance/pdf/FIN-2013-G001.pdf>.

odvodený od názvu krajiny alebo od symbolu krajiny. Dôležitým aspektom je aj forma meny. To znamená, v akej podobe je mena emitovaná, či sú to bankovky alebo mince. Z pohľadu konvertibility meny má každá mena určený výmenný kurz voči iným menám, ktorý je veľmi variabilný a mení sa každým dňom.

1.2.2 Rozdiel medzi menou a peniazmi

Je nevyhnutné poukázať na vzťah, ktorý existuje medzi menou a peniazmi. Mena nie je synonymum peňazí. Ich odlíšenie je nasledujúce:

- peniaze sú všeobecným ekvivalentom, pomocou ktorého sa zabezpečuje výmena tovar a služieb⁵,
- mena reprezentuje národnú formu peňazí, ktorú od iných mien odlišujú charakteristické znaky ako názov meny, hotovostné druhy, nominálna štruktúra, určenie meny ako zákonného platidla a pod.⁶

1.2.3 Menová politika

Menová politika je činnosť, prostredníctvom ktorej sa menová autorita danej krajiny snaží splniť svoje ciele v oblasti peňažného obehu. Ciele menovej politiky môžu byť definované rôzne, v závislosti od podmienok, v akých sa ekonomika danej krajiny nachádza: udržiavanie cenovej stability, udržiavanie stability výmenného kurzu, hospodársky rast.⁷

Inštitucionálne zastrešenie menovej politiky na Slovensku ale aj v ostatných členských štátoch plní Európska centrálna banka (ECB). ECB ako vrcholný subjekt Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB) je menovou autoritou Hospodárskej a menovej únie v Európe (EMU). ECB má monopolné postavenie pri emisii hotovostných peňazí. Z toho dôvodu má aj povinnosť kontrolovať množstvo obeživa. Výkon menovej politiky centrálnej banky spôsobuje expanziu, alebo reštrikciu peňažnej zásoby.

Na Slovensku sa od roku 2009 používa jednotná európska mena euro, ktorá nahradila Slovenskú korunu. Vykonávanie menovej politiky je od vstupu SR do eurozóny v rukách Európskej centrálnej banky (ECB). Pre všetky členské štáty v rámci eurozóny platí jednotná menová politika.

⁵LISÝ, J. a kol. 2011. *Ekonomia*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2011. s 432. ISBN 978-80-8078-406-5.

⁶KOTLEBOVÁ, J. – SOBEK, O. 2007. In: *Menová politika: stratégia, inštitúcie a nástroje*, Bratislava: Iura Edition, s. 24, ISBN 978-80-8078-092-0.

⁷KOTLEBOVÁ, J. – SOBEK, O. 2007. In: *Menová politika: stratégia, inštitúcie a nástroje*, Bratislava: Iura Edition, s. 87, ISBN 978-80-8078-092-0.

1.3 Alternatívne meny

Alternatívne meny sú meny, ktoré sa používajú ako alternatívy k národným menám. Môžu byť vytvorené jednotlivcom, spoločnosťou, organizáciou alebo miestnymi samosprávami. Takisto môžu vzniknúť prirodzene, keď ľudia začnú používať určitú komoditu ako menu. Alternatívne meny majú rozmanité vlastnosti a spôsoby fungovania. Zvyšujú si svoju popularitu viacerými spôsobmi. Sú tiež oslobodené od dane a inflácie.

Alternatívne meny môžeme rozdeliť podľa dvoch kritérií:

- Podľa nosiča hodnoty ich delíme na:
 - virtuálne meny,
 - lokálne meny.
- Podľa územia pôsobnosti ich delíme na:
 - regionálne meny,
 - svetové meny.⁸

1.3.1 Význam alternatívnych mien

Alternatívne meny závisia od akceptácie v rámci komunity prijať ako platidlo inú menu ako národnú. Takéto meny sa nazývajú doplnkové, pretože ich úmysel nie je nahradiť konvenčnú národnú menu, ale plniť spoločenské funkcie, ktoré oficiálna mena nemusí nevyhnutne naplňať. Taktiež je komplementárna, pretože väčšina účastníkov používa súčasne národnú a doplnkovú menu. Často dochádza k tomu, že v rámci jednej transakcie sa súčasne používajú platby v oboch menách. Je potrebné zdôrazniť, že doplnkové meny dávajú zmysel zo spoločenského, ekonomického aj z obchodného hľadiska.

Zintenzívňujú ekonomickú aktivitu ľudí, vytvára sa ďalšia práca a bohatstvo tam, kde je to treba bez potreby daní, vládnej byrokracie a bez rizika inflácie. Ide o bohatstvo navyše a nie o výsledok redistribúcie existujúceho bohatstva. Preto komplementárne meny nie sú novou formou sociálneho zabezpečenia. Sociálna starostlivosť je nútený transfer zdrojov od bohatých k chudobným prostredníctvom daní a odvodov. Oproti tomu používanie doplnkových mien je pre každého dobrovoľné. Vytvára sa nové bohatstvo

⁸KLIMIKOVÁ, M. 2014. Alternatívne meny. In *Finančný manažér* [online]. 2014, vol. 14, no. 1 [cit. 2015-02-12]. Dostupné na internete: <<http://asocfin.sk/wp-content/uploads/2012/07/FM-JAR-2014.pdf>>. ISSN 1335-5813.

a ako náhle sa rozbehne, stáva sa samofinancujúcim mechanizmom napomáhajúcim riešiť mnoho sociálnych problémov bez toho, že by vyžadovalo neustále dotácie či dane.

Okrem sociálneho významu majú alternatívne meny aj ekonomický zmysel. Napomáhajú firmám v miestnom vlastníctve ku konkurencieschopnosti oproti veľkým obchodným reťazcom. Malé miestne firmy môžu ľahšie akceptovať miestnu menu, pretože ju môžu využívať v komunite. V tomto zmysle môžu doplnkové meny prispieť k sebestačnosti miestnej ekonomiky, čo napomáha pri vytváraní ekonomického prostredia, zaisťuje lepšiu súťaž, a tým aj celkové prínosy spotrebiteľom a spoločnosti. V tejto situácii prispieva lokálna mena k sebestačnosti miestnej ekonomiky.⁹

1.3.2 Alternatívne platobné systémy

Meny nemôžu fungovať len tak voľne a bez pravidiel. Ich základ je postavený na určitých princípoch, ktoré potom vyjadrujú aj spôsob ich používania, rôzne pravidlá a výnimky na ich používanie pri platení.

Podstata alternatívnych platobných a menových systémov je založená na vzájomnom vyrovnávaní pohľadávok a záväzkov. Tieto systémy sa dajú ďalej rozdeliť na dve skupiny. Prvou je skupina platobných systémov, ktorá funguje v rámci oficiálnej legislatívy, je regulovaná a riešia sa ňou finančné vyrovnania transakcií vzniknutých zo vzájomného obchodného vzťahu. Ako príklad uvedieme WIR- švajčiarsky menový systém, ktorého názov je odvodený od WIR banky pôsobiacej vo Švajčiarsku. Druhá skupina má charakter s plným finančným a hmotným vyrovnaním a väčšinou je neregulovaná. Patrí tu LETS (Local Exchange Trading System) a nemecký systém Minuto, ktorý je zároveň aj veľmi špecifickou menou.¹⁰

1.4 Lokálne meny

Lokálna mena, inak nazývaná aj komplementárna alebo komunitná mena je oficiálne oddelená od národnej meny a používa sa v určitej geografickej oblasti. Takisto o nej nemôžeme hovoriť ako o zákonnej mene. Môže vyzeráť ako poukážka, môže mať podobu mince alebo nejakú inú špecifickú formu. Ako príklad uvediem Varnsdorfskú lokálnu menu, ktorá má podobu uzatvárateľného skleneného pohára a je nositeľom konkrétneho regionálneho produktu- marmelády.

⁹LIETAER, B.: *Budoucnosť peňazí*. Košice: Pradigma, 2003, s.165, ISBN 80-968603-3-X.

¹⁰SULÍK, D. 2010. *Zodpovedná spoločnosť*. Bratislava: Vladislav Stanko, 2010. s. 49. ISBN 9788097039905.

Lokálne meny predstavujú široké spektrum foriem prispôsobenia sa špecifickým potrebám danej oblasti. Ich obbeh je obmedzený len pre určitú komunitu, ktorou môže byť mesto, skupina ľudí so spoločným záujmom a pod. Sú určené na obchodovanie v malom priestore a zvyšujú povedomie o stave miestneho hospodárstva. Vyskytujú sa v rôznych formách, v rôznom dizajne a **slúžia aj na iné účely než konvenčné peniaze.** Je možné za ne nakupovať iba u miestnych firiem, ktoré túto menu prijímajú. Týmto spôsobom sa potom zabezpečuje miestny obbeh.

Komunitné meny prirodzene tlmia ekonomické krízy tým, že časť potrieb je presunutá k miestnym dodávateľom. To znamená, že používaním lokálneho platidla podporujeme a oživujeme tamojšiu ekonomiku, ale aj prispievame k rozvoju ľudských i obchodných vzťahov v regióne. Zákazníci používajúci lokálnu menu nakupujú spravidla výhodnejšie, ako pri použití oficiálnych peňazí.

Najväčším prínosom je, že peniaze ostávajú v komunite, kde je platná určitá lokálna mena a neputujú medzi príjmy veľkých korporácií. Veľmi pozitívnym vedľajším efektom je, že ľudia a obchodníci sa bližšie spoznávajú a vznikajú nové medziľudské väzby.

1.4.1 Diferenciácia lokálnych mien na základe princípu fungovania

K vzniku lokálnej meny vedie mnoho krokov a postupov, ktoré sú podmieňujúce pre jej správne fungovanie a existenciu. V prvom rade musí existovať nejaká komunita, ľudia s podobnými záujmami kde individuálne alebo skupinové rozhodnutie vedie k vytvoreniu lokálnej meny. Spoločnosť je potom v pozícii akceptanta a rozhoduje sa, či túto menu prijme, resp. či ju bude využívať. Vedľ samotný názov lokálna mena je odvodený od toho, že sa používa v menších komunitách – lokálne, a nie globálne, čiže celosvetovo. Zavádzanie lokálnych mien sa spája najčastejšie s úmyslom pomôcť miestnej ekonomike, či už dostať sa z recesie alebo priniesť nový impulz na oživenie tamojšej ekonomiky.

Za hlavné kritérium rozdelenia lokálnych mien sme si vybrali princíp, resp. systém ich fungovania. Väčšina lokálnych mien prevzala platformu od úspešných alternatívnych menových systémov a to LETS, WIR a Minuto. Našu pozornosť sme upriamili na slovenské lokálne meny Bratislavský a Zvolenský živec, Širocký sokol, Piešťanský grajciar a Bratislavskú korunu. Zo zahraničných mien nás zaujali meny ako Bristolská libra, Chiemgauer a Minuto.

1.4.1.1 Systém LETS a lokálne meny fungujúce na tomto princípe

Pojem LETS bol prvýkrát spomenutý v roku 1985 Kanadčanom Michaelom Lintonom na Ekonomickom summite v Spojených štátoch amerických. Skratka LETS je vytvorená z názvu Local Exchange Trading System z čoho vieme vyvodiť to, že je to systém používaný v komunitách, resp. tam, kde je okrem národnej meny v obehu aj lokálna mena.

Podľa definícií je LETS miestny výmenný systém, na základe ktorého si môžu členovia určitej komunity vymieňať tovary a služby. Tento systém zabezpečuje zaznamenávanie transakcií do zúčtovacieho centra realizovaných bezhotovostnými platbami v určitej lokálnej mene.¹¹

Hlavným hospodárskym cieľom LETS je uľahčiť nahrádzanie dovozu vo svojej lokalite tak, aby sa pomáhalo pri obnove lokálnej ekonomiky a tým by bola určitá komunita menej závislá na vonkajších zdrojoch. LETS poskytuje možnosť pre lepšiu miestnu kontrolu nad financiami. Je určený na paralelný obeh, to znamená, že nechce nahradiť národnú menu, ale chce byť ako doplnok k nej, resp. ako doplnková mena.

Ďalším cieľom LETS je obnoviť komunitu alebo spoločenstvo určitej skupiny ľudí. Za dôležité sa uvádza upevňovanie vzťahov, vznik nových vzťahov medzi príslušníkmi komunity a následné zdieľanie skúsenosti medzi ľuďmi.¹²

Živec – lokálna mena Bratislavy a Zvolena

Živec nevznikol ako nejaký začínajúci experiment pár ľudí s cieľom zaviesť lokálnu menu. Je postavený na platforme dlhodobo úspešných lokálnych mien z Bazilej a z Waldviertel. Riaditeľ Živice¹³ Juraj Hipšic vysvetlil, ako vznikla táto mena: „*Živec je inšpirovaný lokálnymi menami, ktoré fungujú po celom svete. Chceme priniesť niečo, čo spojí navzájom zákazníkov s ich obchodníkmi a dá im šancu podporiť svoje mesto. Súčasná ekonomická kríza je výbornou šancou takéto alternatívy štartovať.*“¹⁴

¹¹NORTH, P. 2010. *Local Money*. Liverpool: Green Books., 2010. 192 s. ISBN 9781900322522.

¹²COLIN, W. 2012. The New Barter Economy: An Appraisal of Local Exchange and Trading systems (LETS). In *Journal of Public Policy* [online]. 2012, vol. 16, no. 1 [cit. 2015-02-10]. Dostupné na internete: <<https://www.kent.ac.uk/graduateschool/skills/programmes/Colin%20Williams.pdf>>.

¹³Živica – je mimovládna nezisková organizácia, venujúca sa ekoporadenstvu a vzdelávaniu.

¹⁴SITA. 2014. Na Slovensku sa bude platiť živcom, ľudia zaň dostanú bonus. In *Webnoviny.sk* [online]. 2014 [cit. 2015-04-27]. Dostupné na internete: <<http://www.webnoviny.sk/ekonomika/clanok/810396-na-slovensku-sa-bude-platit-zivcom-ludia-zan-dostanu-bonus/>>.

Zaradujeme ju do systému LETS, na základe týchto spoločných znakov: podporuje obchodné vzťahy v regióne, ekonomiku miestnych firiem a nie je regulovaná centrálnou bankou.

Od 13. apríla 2014 platí nezávisle v dvoch mestách na Slovensku - v Bratislave a vo Zvolene. V Bratislave je platný Bratislavský živec a vo Zvolene Zvolenský živec. To znamená, že v Bratislave nemôžeme platiť Zvolenskými živcami a naopak. Jediné miesto, kde môžeme zaplatiť oboma menami je Vzdelávacie centrum Zaježová.

Živce sú akceptovateľné ako platobný prostriedok celkovo v 36 prevádzkach v Bratislave a niektoré z nich slúžia aj ako výmenné miesto, teda si v nich môžu používatelia zameniť eurá za živce. Spomenieme pár z nich: Kníhkupectvo Artfórum, Be Mine, La Stella, Vitality Studio a ďalšie. Vo Zvolene je na výmenu určené iba jedno miesto a to Kafé Džezva, čo je v porovnaní s Bratislavou veľmi málo. Tá ich má až šesť. Dôvodom môže byť aj to, že ešte nie sú dostatočne rozšírené medzi obyvateľmi a tým pádom im je jedno výmenné miesto postačujúce.

Tiež je dôležité poznamenať že ich obeh je regulovaný. Neznamená to reguláciu nejakej inštitúcie, napr. centrálnej banky, ale týka sa to regulácie mienenia meny. Živce majú určenú dobu platnosti a zákazníci tak musia živce minúť. Obchodníci môžu živce vymeniť do 30 dní od skončenia platnosti. Platí tu pravidlo, že späťne zamieňať živce za eurá môžu len obchodníci. Za 1 živec dostanú späť 0,97 €. Výnos 3 % je odkázaný na podporu lokálnej meny. Čo sa týka konvertibility¹⁵ živca, je vymeniteľný za euro v pomere 1:1. Za jedno euro dostaneme 1 živec. Pri výmene môžu ľudia získať bonus.

Bristolská libra

V 19. storočí malo v Anglicku veľa miest vlastnú lokálnu menu a v súčasnosti sa trend zavádzania lokálnych mien zase obnovil. Polmiliónový Bristol začal 19. septembra 2012 oficiálne používať novú lokálnu menu - bristolskú libru. Bristolská libra buduje spojenie komunit a prácu pre ľudí a pomáha k vytváraniu spravodlivejšieho miestneho hospodárstva. Vznikla ako reakcia na hospodársku krízu a na boj proti nej.

Bristolská libra je mena určená na podporu miestnych podnikov s cieľom prilákať viac zákazníkov. Nevznikla za účelom nahradenia libry (národnej meny), ale na to, aby fungovali súčasne na podporu nezávislého obchodu. Bristol ako prvé mesto v Spojenom

¹⁵Konvertibilita je vymeniteľnosť meny. V súvislosti s lokálnymi menami na Slovensku hovoríme o internej konvertibilitate meny, lebo meny sú vymeniteľné iba v rámci územia Slovenskej republiky.

kráľovstve má miestnu menu, ktorá funguje cez elektronické účty regulované finančnou inštitúciou. Na základe toho je medzi Bristolom a Bristol Credit Union uzatvorené neziskové partnerstvo s cieľom regulácie meny. Ako jedna z mála mien vo svete sa môže využívať na platenie niektorých miestnych daní.

Bristolská libra zaviedla mechanizmus jednoduchých a rýchlych elektronických platieb. Ak si chcú ľudia v Bristole vymeniť bristolskú libru za britské libry, musia z bristolských libier zaplatiť navyše 5 % zo sumy, ktorú chce zameniť.¹⁶

Chiemgauer

Aj vo veľmi vyspelej a ekonomicky silnej krajine v Nemecku je moderné zavádzanie lokálnych mien a fungujú vo viac ako 20 regiónoch.

Chiemgauer je lokálna mena ktorá vznikla v roku 2003. Je charakteristická pre oblasť Prien am Chiemsee. Samotný jej názov je odvodený podľa regiónu Chiemgau, ktorý obklopuje túto oblasť. Je voľne konvertibilná v pomere 1:1, za 1 Chiemgauer dostaneme 1 euro. Tamojší ľudia vnímajú túto menu ako spôsob udržať peniaze vnútri komunity, v domácich podnikoch.

To, čo robí Chiemgauer ako menu inou než konvenčné peniaze je to, že automaticky stráca hodnotu keď sa nemíňa. Jej obeh je nútený a každý emitovaný Chiemgauer je platný len po dobu 3 mesiacov. Na rozdiel od tradičných peňazí ich nie je možné sporiť a uložiť v banke na dlhodobu. V prípade, že menu používatelia nestihnú minúť, dá sa obnoviť kúpou známky. Cena známky je závislá od nominálnej hodnoty meny a vypočíta sa ako 2 % z hodnoty meny. Známkou je možné menu opätovne obnoviť maximálne sedem krát. 2%-ný poplatok je chápaný ako špecifická forma dane na podporu peňažného obehu.

Podobne ako pri živcoch, aj v tomto prípade môžu spätne zamieňať lokálnu menu a euro iba obchodníci. Ak chce firma vymeniť Chiemgauer späť za euro, dostanú za 1 Chiemgauer 0,95 euro. 3 centy smerujú ďalej do miestnej charity a 2 centy sú určené na podporu organizácie, ktorá vydáva Chiemgauer.¹⁷

¹⁶What is the Bristol Pound? In *Bristolpound.org* [online]. 2015 [cit. 2015-04-07]. Dostupné na internete: <<http://bristolpound.org/what>>.

¹⁷Chiemgauer. In *Imaginationforpeople.org* [online]. 2015 [cit. 2015-04-10]. Dostupné na internete: <<http://imaginationforpeople.org/en/project/chiemgauer>>.

1.4.1.2 Systém WIR

Systém WIR vznikol vo veľmi rušnom období v čase Veľkej hospodárskej krízy, konkrétne v roku 1934, kedy sa spojilo 16 podnikateľov vo Švajčiarsku a vytvorili vlastný hospodársky systém. Dôvodom bolo to, že banky nechceli dať ľuďom žiadne úvery, a tí potom neboli schopní platiť svojej záväzky.

Doplňujúci menový systém WIR má súčasne aj **vlastnú formu komplementárnej meny**¹⁸ s rovnakým názvom. Znamená dohodu v rámci spoločenstva akceptovať ako prostriedok výmeny aj inú ako národnú menu. Nevznikla za účelom nahradiť národnú menu, ale vykonáva sociálnu funkciu pre ktorú nie je národná mena určená. V prípade systému WIR sa členovia vzájomne podporujú nákupom od seba a získavajú prístup k úverom, ktoré sú ponúkané za priaznivejšie ceny než kdekoľvek inde. Tento prístup je obzvlášť cenný v čase hospodárskej recesie, alebo keď rastú úrokové sadzby. Cieľom WIR je zabrániť nezamestnanosti a zvyšovať prosperitu spoločenstva.

Komplementárna mena WIR má hodnotu jedného švajčiarskeho franku, t.j. 1 WIR = 1 švajčiarsky frank. Peniaze sa na samotných účtoch neúročia, čo zabezpečuje aj ich rýchle mŕňanie a zvyšovanie množstva uzavretých obchodov medzi ľuďmi. Príslušníci spoločenstva potom nemajú tendenciu sporiť. Mena WIR existuje iba v účtovnom systéme, nie v hotovosti.

Na príklade ukážeme, ako systém funguje. Firma A potrebuje úver od banky, aby mohla zaplatiť za tovar od firmy B, ktorá zasa potrebuje peniaze na obstaranie materiálu od svojich dodávateľov. Keď firma A kupuje niečo od firmy B, firma A má záväzok a firma B tomu zodpovedajúcu pohľadávku. Firma B môže zaplatiť svojim dlhom premeneným na **kredit** tretej osobe (napr. svojmu dodávateľovi) v rámci uzavretého cyklu. Firmy si tak systémom vlastných záväzkov a pohľadávok, ktoré sa stávajú fiktívnymi peniazmi, riešia vlastnú platobnú bilanciu.¹⁹

1.4.1.3 Minuto

Podobne ako systém WIR, aj pri nemeckom alternatívnom menovom systéme Minuto sa stretávame so situáciou, že fungujúci systém je zároveň aj mena. Nemecko je známe tým, že popri národnej mene tam funguje viac alternatívnych mien. Jednou z nich

¹⁸Komplementárna mena = lokálna mena, komunitná mena.

¹⁹SULÍK, D. 2010. *Zodpovedná spoločnosť*. Bratislava: Vladislav Stanko, 2010. s. 49. ISBN 9788097039905.

je mena Minuto. Jej tvorcom je Nemecký Konstantin Kirsch. Je tak dobre navrhnutá a zorganizovaná, že na základe jej konceptu teraz vznikajú podobné meny po celom svete.

Názov meny Minuto je **odvodený od minút vysoko kvalitnej práce**, ktoré sú používané ako jednotky platby pre výmenu tovaru a služieb. Jedna hodina kvalitnej práce stojí 60 Minuto. V Nemecku stojí hodina kvalitnej práce v priemere 30 eur tak podľa toho je kurz určený takto: 60 Minuto = 30 €. Minuto je dokonale oddané voči inflácii, lebo hodina bude mať stále 60 minút. Nie je to ako s peniazmi že ich hodnota sa smerom do budúcnosti znižuje.

Zavedenie meny Minuto vyžaduje, aby sa stretla skupina ľudí. Na začiatku to musí niekto zorganizovať. Neskôr si možno zodpovednosť podeliť a môžu ju prevziať iní. Na stretnutiach venovaných mene Minuto sa verejne diskutuje o zdrojoch a potrebách. Ak sa poukážky Minuto **používajú za hranicami regiónu**, potom bude potrebné zabezpečiť, aby sa vrátili, kým sú ešte platné. Na každej poukážke Minuto je uvedené meno a adresa osoby, ktorá ju vydala, hodnota poukážky, dátum vydania, skratka štátu a poštové smerovacie číslo emitenta. Uvedená je aj doba platnosti poukážky čo je rok vydania plus 5 rokov. Okrem toho musí mať každá poukážka Minuto dvoch ručiteľov – muža a ženu. Každý z nich pripojí svoju pečiatku a podpis. Poukážky Minuto sa najväčšmi prijímajú v regióne, v ktorom vznikli. Napriek tomu môže ktokoľvek kdekoľvek prijať a použiť poukážky Minuto vydané v iných regiónoch.²⁰

Bratislavská koruna

Bratislavská koruna (BAK) je svojím pôvodom takisto mladá mena ako všetky lokálne meny na Slovensku. Vznikla o niečo skôr ako živec. Špecifická črta Bratislavskej koruny je v systéme jej fungovania, ktorý je diametrálne odlišný od vyššie spomínaných mien. Preberá úspešnú platformu systému Minuto, kde nie sú potrebné fyzické peniaze.

Výmena meny tu nepredstavuje tradičnú výmenu peňažných prostriedkov, ale príslušníci menších komunít si medzi sebou navzájom vymieňajú prácu a služby. Je to moderný systém fungovania lokálnej meny odvodený z konceptu Minuto. Existencia takejto meny je založená na dôvere ľudí a fair – play.²¹

²⁰SCHIESS, B. a kol. 2013. Information about Minuto – Vouchers. In *Minutoportal.info* [online]. 2013 [cit. 2015-03-01] Dostupné na internete: <<http://www.minutoportal.info/data/en/Minuto-informations-Dez2013.pdf>>.

²¹Bratislava sa vracia ku korune. In *Obcianskysnem.tk* [online]. 2013 [cit. 2015-04-05]. Dostupné na internete: <<http://www.obcianskysnem.tk/>>

Najväčším pozitívom je, že na uskutočnenie výmeny nepotrebujeme žiadne peniaze. Ukážeme si to na príklade. Pán Novák je remeselník a má vlastnú stolársku dielňu. Pani Banášová je učiteľka anglického jazyka. Pán Novák sám vydá minútové poukážky, ktoré si potom iní ľudia môžu u neho uplatniť. Jedna minútová poukážka predstavuje 60 minút práce, čo má hodnotu približne 30 €. Ak pán Novák potrebuje napríklad doučovanie anglického jazyka, nájde si lektorku, ktorá je ochotná prijať od neho ako platobný prostriedok minútovú poukážku. Lektorka potom môže hocikedy využiť služby pána Nováka na základe poukážky. Celý tento proces výmeny je založený výlučne na dôvere obidvoch ľudí. Ani jeden z nich neminie žiadne fyzické peniaze na to, aby uspokojil svoje potreby. Základom je to, že obidve strany si vzájomne vymieňajú služby alebo prácu ktoré potrebujú. V tomto prípade chce pán Novák doučovanie z anglického jazyka a učiteľka potrebuje urobiť menšie opravy na kuchynskej linke.

1.5 Špecifické lokálne meny na Slovensku

Skôr, ako na Slovensku začali vznikať moderné lokálne meny s cieľom udržať miestnu ekonomiku, vznikli dve netradičné meny: Piešťanský grajciar a Širocký sokol. Pre obidve tieto meny je charakteristické to, že vznikli pri oslave jubilejného výročia ich obce.

1.5.1 Širocký sokol

Širocký sokol bol uvedený do obehu pri príležitosti výročia obce Široké na východnom Slovensku v roku 2010. Je konvertibilný na euro v pomere jedna k jednej a je bez problémov akceptovateľný v miestnom obchode. Patrí medzi prvé obecné platidlo na Slovensku a takisto sa považuje za prvú pamätnú mincu.

Širocký sokol je emitovaný vo forme mincí. Mince dostávajú ženy z obce ako darčeky (napríklad pri oslavách Dňa matiek), dajú sa vyhrať v rámci tomboly alebo zakúpiť ako suveníry. V štátnej mincovni si ľudia zo Širokého dali vyraziť pamätne mince, kde im najprv pripravili návrh, na ktorom je budova kostola ich obce, vrchovina Braniska a erb sokola. Vydáva ich obec, a preto túto menu nazývame aj ako obecná mena. Obrázok č. 1 znázorňuje fyzickú podobu tejto mince. Primárne mala mena slúžiť ako pamätná minca alebo suvenír. Neskôr sa začala používať na platenie v miestnom obchode a dá sa

ňou v Širokom platiť doteraz. Občania si ju môžu vymeniť na obecnom úrade v pomere jedna ku jednej za euro.²²

Obrázok 1 Široký sokol – minca

Zdroj: Široký sokol, 2014. In *Dukaty.infoblog.sk* [online]. 2014 [2015-04-04] Dostupné na internete: <<http://dukaty.infoblog.sk/clanok/sirocky-sokol-34304/>>.

1.5.2 Piešťanský grajciar

Piešťany považovali jubilejný rok 2000 za vhodný čas vydať vlastnú lokálnu menu Piešťanský grajciar. Životnosť Piešťanských grajciarov bola vymedzená na obdobie dvoch mesiacov a to od 1. júna 2000 do 31. augusta 2000. Obrázok č.2 predstavuje reálnu podobizeň Piešťanského grajciara. Zákazníci platili za tovary a služby touto menou na území Piešťan. Obchodníci si potom menu mohli zameniť na mestskom úrade kde za 1 grajciar im bolo vyplatených 20 slovenských korún. V súčasnosti v Piešťanoch nie je žiadna lokálna mena.²³

²²HARKOTOVÁ, S. 2013. Dedinka široké má vlastnú menu a môže konkurovať poisťovniam. In *Aktuálne.sk* [online]. 2013 [cit. 2015-04-04]. Dostupné na internete: <<http://aktualne.atlas.sk/dedinka-siroke-ma-vlastnu-menu-a-moze-konkurovat-poisťovniam/slovensko/spolocnost/>>.

²³Všeobecné záväzné nariadenie mesta Piešťany o vydaní a používaní „piešťanského grajciara“ č. 22/2000.

Obrázok 2 Piešťanský grajciar

Zdroj: Piešťanský grajciar, 2014. In *Dukaty.infoblog.sk* [online]. 2014 [2015-04-04] Dostupné na internete: <<http://dukaty.infoblog.sk/clanok/piestansky-grajciar-34359/>>.

1.6 Virtuálne meny

Virtuálne meny sú definované ako digitálna reprezentácia hodnoty, ktorá nie je vydávaná centrálnou bankou ani žiadnou inou verejnou mocou, takisto nie je pripojená na národnú menu. Používajú ju fyzické alebo právnické osoby ako prostriedok výmeny a môžu sa prevádzať, skladovať a obchodovať v elektronickej podobe.²⁴

Stretávame sa s nesprávnym pochopením pojmov virtuálne meny a digitálne meny. Skutočnosťou je, že virtuálne meny sú typ digitálnej meny, čo znamená, že všetky virtuálne meny sú digitálne, ale naopak to neplatí. Digitálna mena znamená reprezentáciu virtuálnej meny alebo elektronických peňazí.

Virtuálne meny sú známe aj ako krypto meny, digitálne peniaze alebo virtuálne peniaze. V súčasnosti evidujeme v obehu približne 200 virtuálnych mien. S virtuálnymi menami sa obchoduje prostredníctvom internetu. Najznámejšia virtuálna mena je aktuálne Bitcoin. Prevažná väčšina súčasných virtuálnych mien je založená len na dôvere používateľov a ich hodnota je odvodená od dopytu a ponuky.²⁵

²⁴DEPARTMENT OF THE TREASURY. 2013. Application of FinCEN's Regulations to Persons Administering, Exchanging, or Using Virtual Currencies. In *FIN-2013-G001* [online]. 2013 [cit. 2015-02-12]. Dostupné na internete: <http://fincen.gov/statutes_regs/guidance/pdf/FIN-2013-G001.pdf>.

²⁵FINANCIAL ACTION TASK FORCE. 2014. Virtual Currencies- Key Definition and Potential AML/CFT Risk. In *TAFT REPORT* [online]. 2014 [cit. 2015-02-13] Dostupné na internete: <<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf>>.

1.6.1 Pozitívne stránky virtuálnych mien

V mnohých smeroch je používanie virtuálnych mien výhodnejšie ako používanie fyzických papierových peňazí. Virtuálne meny si nevyžadujú fyzickú prítomnosť platiteľa ani príjemcu peňazí. Transakciu môžeme vykonať, kedykoľvek, kdekoľvek, bez priamej interakcie účastníkov. Táto výhoda, čiže elektronické uskutočňovanie platieb, nám prináša ďalšie ekonomické výhody. Čím viac ľudia používajú virtuálne meny, tým viac sa znižujú náklady spojené s manipuláciou fyzických peňazí, kde sa vynaloží množstvo finančných prostriedkov na výrobu a prepravu peňazí.

Virtuálne meny plnia funkcie meny efektívnejšie, ako vládou podporované, fyzické peniaze. Mena všeobecne slúži na tri základne funkcie. Po prvé, ako prostriedok výmeny, po druhé, ako zúčtovacia jednotka a meradlo relatívnej hodnoty a po tretie, mena pôsobí ako uchovávateľ hodnoty súčasných príjmov pre budúce výdavky. Virtuálne meny ako Bitcoin majú potenciál vykonávať každú z týchto troch funkcií efektívnejšie než tradičné peniaze.²⁶

Prostredníctvom internetového fungovania virtuálnych mien sa zabezpečuje promptnosť všetky transakcií. Veľkým elementom úspechu je anonymita obchodníka, ktorá sa poskytuje od nadobudnutia virtuálnej meny, počas jej obchodovania až po samotný prevod meny.

1.6.2 Negatívne stránky virtuálnych mien

Pri virtuálnych menách sa stretávame aj s určitými prekážkami. Najobávanejšou oblasťou pre ekonómov je práve regulácia virtuálnych mien. Z roka na rok je ich počet vyšší, zvyšuje sa aj ich využívanie. Preto sú obavy ekonómov na mieste. S rastom virtuálnych mien je do budúcnosti potrebná aspoň čiastočná regulácia.

Kvôli častým útokom hackerov a ich pokusoch nabúrať sa do zúčtovacieho systému je ohrozená bezpečnosť transakcií. V roku 2011 v júni sa neznámy hacker nabúral na účet, ktorý obsahoval 500 000 Bitcoinov v hodnote 9 miliónov amerických dolárov.²⁷ Aj keď sú na sieti urobené určité technické opatrenia, je to nepostačujúce.

²⁶PLASSARAS, N. 2013. Regulating Digital Currencies: Bringing Bitcoin within the reach of the IMF. In *Chicago Journal of International Law* [online]. 2013 [cit. 2015-40-20] Dostupné na internete: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2248419>.

²⁷KOČÍ, P. 2011. Krach hackerské meny. In *Respekt.ihned.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-40-28] Dostupné na internete: <<http://respekt.ihned.cz/c1-52171250-krach-hackerske-meny>>.

Za nevýhodu virtuálnych mien považujeme aj to, že malé množstvo obchodníkov prijíma ako platobný prostriedok virtuálne meny. Dôvodom môže byť aj to, že ľudia takému spôsobu platenia nedôverujú.

1.6.3 Bitcoin – najznámejšia virtuálna mena

Ako sme už uviedli vyššie, Bitcoin je v súčasnosti najznámejšia a najobchodovanejšia virtuálna mena po celom svete. Pre laikov je to len slovo, ktoré sa momentálne objavuje častejšie v rôznych správach a publikáciách. **Avšak pre špekulantov je za tým vidina veľkého zisku.**

Digitálna mena Bitcoin (BTC) vznikla v roku 2009. Jej tvorcom je Satoshi Nakamoto a je to prvá decentralizovaná digitálna mena na svete. Je označovaná aj ako virtuálna mena alebo kryptomena. Kryptomenou sa nazýva preto, lebo je zašifrovaná a zároveň chránená voči falšovaniu. Bitcoinu sú držané v elektronických peňaženkách, kde sa nezaznamenávajú žiadne identifikačné údaje o transakciách, čo zabezpečuje v konečnom dôsledku anonymitu. Všetky transakcie prebiehajú bez akejkoľvek regulácie. Nie sú kryté žiadnym drahým kovom ani zlatom. Jediné, čo ich kryje, je dôvera ľudí.

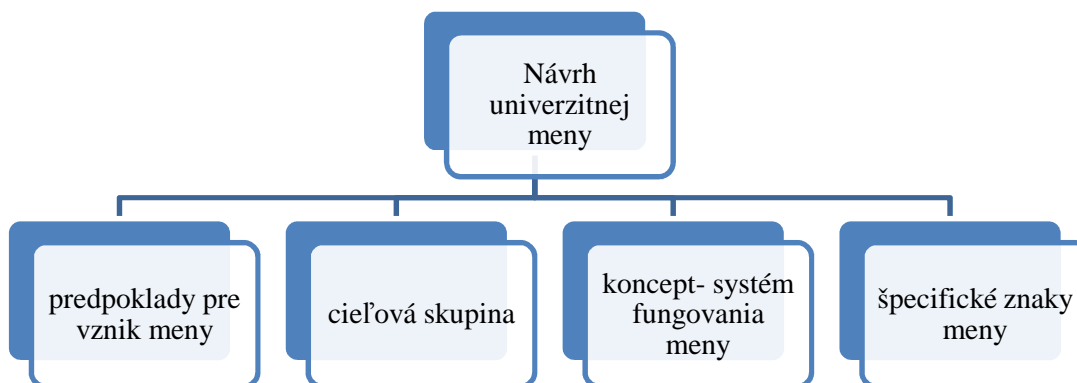
2 Cieľ práce

Hlavným cieľom vypracovania bakalárskej práce je navrhnúť lokálnu menu pre Ekonomickú univerzitu v Bratislave. Práca obsahuje kľúčové informácie o konkrétnych menách a opis princípov ich fungovania, na základe ktorých sme urobili koncept novej lokálnej meny.

Dosiahnutie primárneho cieľa je podmienené splnením parciálnych cieľov. Čiastkové ciele pozostávajú z určenia predpokladov pre Ekonomickú univerzitu v Bratislave (EU v BA) mať lokálnu menu, z charakterizovania skupiny, pre ktorú by bola mena určená, z konkrétneho návrhu meny a z vymedzenie špecifických znakov tejto meny. Zhrnutie čiastkových cieľov môžeme vidieť na schéme č. 1.

Pre vytvorenie kvalitného návrhu univerzitnej meny je žiaduce uskutočniť prieskum medzi študentmi Ekonomickej univerzity v Bratislave. Prieskum s názvom Lokálna mena pre Ekonomickú univerzitu v Bratislave je zameraný na zistenie poznatkov o lokálnej mene medzi študentmi a na zhromaždenie konkrétnych výhod, ktoré by mohla univerzitná mena poskytovať. Tiež obsahuje otázky, pomocou ktorých zistíme, či by zo strany študentov bol záujem o univerzitnú menu.

Schéma 1 Ciele práce

Zdroj: Vlastné spracovanie.

3 Metodika práce

Teoretické vymedzenie dôležitých pojmov súvisiacich s touto témou pozostáva z prvotného naštudovania si domácich a zahraničných monografií a iných vedeckých publikácií zaoberajúcich sa danou tematikou. Poznatky k téme sme čerpali hlavne z odbornej literatúry, zahraničnej, ale aj slovenskej – od učiteľov z Ekonomickej univerzity v Bratislave. Zdrojom bohatých informácií boli pre nás aj rôzne prípadové štúdie a články na internetových portáloch.

Pri výbere základných výskumných metódach používaných v bakalárskej práci sme sa orientovali na syntézu. Písaniu teoretickej časti prechádzalo podrobné naštudovanie zadanej témy z dostupnej literatúry, následné vyňatie dôležitých faktov a vlastné interpretovanie. Na porovnávanie princípov fungovania mien sme aplikovali metódu komparácie. Matematické a štatistické metódy sme využili pri vyhodnocovaní výsledkov uskutočneného prieskumu.

4 Výsledky práce

Na základe získaných vedomostí ohľadom fungovania alternatívnych mien nadobudnutých počas písania bakalárskej práce sme v rámci praktickej časti navrhli lokálnu menu pre Ekonomickú univerzitu v Bratislave. Z predošlej časti už vieme, čo je lokálna mena a aké má funkcie. Lokálnu menu platnú v rámci univerzity môžeme volať ako univerzitná mena. Definovali by sme ju takto: univerzitná mena je druh lokálnej meny platný na určitej univerzite alebo vysokej škole. Je možné ju použiť ako platobný prostriedok výlučne na pôde univerzity. Platí súbežne s národnou menou.

4.1 Predpoklady Ekonomickej univerzity v Bratislave mať vlastnú lokálnu menu

Lokálna mena prináša množstvo pozitívnych externalít pre komunity. Pre Ekonomickú univerzitu v Bratislave by bola určite prínosom aj z hľadiska zamerania školy, kde by túto menu mohli koordinovať práve študenti a zároveň by mali aj odbornú prax.

Vlastná lokálna mena Ekonomickej univerzity v Bratislave (EU v BA) by bola na Slovensku raritou, keďže žiadna vysoká škola na území nášho štátu nemá lokálnu menu. Ekonomická univerzita je najväčšia univerzita na Slovensku so zameraním na vzdelávanie ekonomických a manažérskych programov. Na Ekonomickej univerzite študuje vyše 11 000 študentov a pracuje tu približne 600 pedagogických zamestnancov. Predstavuje veľkú inštitúciu, kde by bola lokálna mena veľmi využiteľná. Ekonomická univerzita v Bratislave má dostatočné predpoklady na to, aby mohla mať vlastnú lokálnu menu.

Základné podmienky zavedenia lokálnej meny na Ekonomickej univerzite:

- a) podmienka komunity: tvoria ju študenti, učitelia a nepedagogický zamestnanci univerzity,
- b) podmienka lokácie: celá univerzita je situovaná na jednom mieste,
- c) podmienka akceptovateľnosti: univerzitná mena musí byť medzi akceptovaná ako platidlo na pôde univerzity, inak by jej existencia nemala význam. Z toho dôvodu, by bolo vhodné ešte pred zavedením meny urobiť prieskum a zistiť, či by bol o menu záujem. Jednak zo strany študentov aj prevádzkovateľov rôznych služieb.

4.1.1 Ciel'ová skupina

Univerzitná mena by bola orientovaná prioritne iba pre študentov, resp. náš návrh univerzitnej meny je konštruovaný iba pre študentov. Zo strany univerzity by to bol veľmi ústretový a solidárny krok zaviesť univerzitnú menu na podporu študentov a na zvýšenie ich angažovanosti v školských projektoch.

4.2 Koncept univerzitnej meny

Návrh univerzitnej meny je veľmi netradičný už len tým, že nefunguje ako všetky klasické meny. Okrem cieľa všetkých lokálnych mien, čo je podpora lokálnej ekonomiky, sa s univerzitnou menou spája ďalší dôležitý cieľ: motivácia študentov. Sami vieme, ako je ťažké začať pracovať na nejakom projekte, ak sme málo motivovaní. Univerzitná mena by mohla prilákať šikovných študentov do rôznych projektov, za ktoré by boli odmenení vo forme univerzitnej meny.

4.2.1 Názov univerzitnej meny

Pre každú menu je typické, že sa od ostatných odlišuje názvom, územím, kde je platná a v neposlednom rade konvertibilitou. Názov univerzitnej meny by mal byť spojený s názvom Ekonomickej univerzity v Bratislave. Náš návrh je, aby sa volala Unicoín . Je to slovo zložené z dvoch slov: university a coin, čo v preklade z anglického jazyka znamená univerzitná minca. Univerzitná mena by bola vyhotovená v dvoch formách: ako zľavová karta Unicoín card a ako univerzitná minca Unicoín.

4.2.2 Unicoín card – zľavová karta

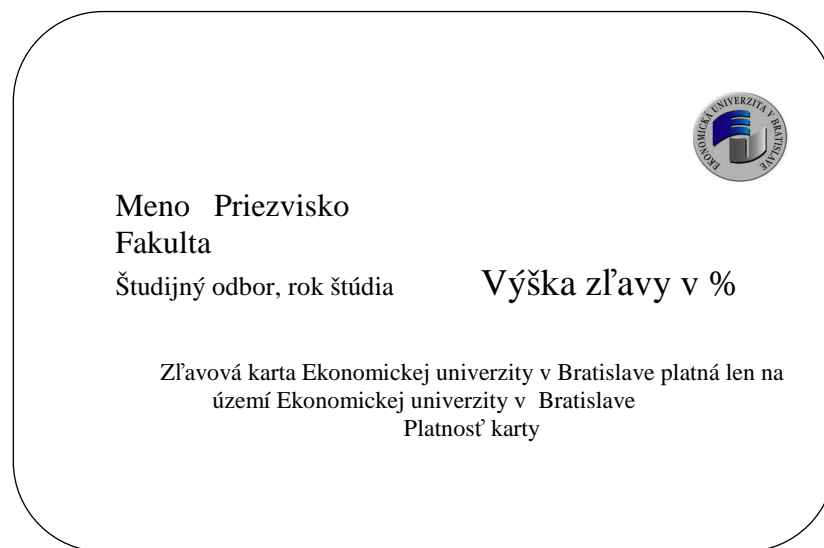
Hlavnou myšlienkou zavedenia univerzitnej meny Unicoín je teda motivovať študentov k ďalším vzdelávacím činnostiam, ktoré škola nám ako študentom ponúka. Je ich na našej univerzite nesmierne veľa, len študenti sú málo motivovaní na to, aby urobili pre seba niečo viac. Ak študentom ukážeme, že za svoju angažovanosť a čas strávený nad vypracovávaním projektov, či prác môžu byť odmenení, tak ich aktivita sa zvýši a ako bonus týmto pomôžu aj sebe, lebo pri študovaní určitej zaujímavej problematiky nadobudnú širší rozhľad a budú tak viac použiteľný pre prax.

V súvislosti s odmeňovaním študentov za vedecký alebo osobný prínos v určitej práci sme definovali nový pojem: Unicoín card. Na obrázku č. 3 je návrh karty, ako by

mohla vyzerat'. Unicoín card by bola zľavová karta, ktorú by dostali úspešní riešitelia rôznych prípadových štúdií alebo iných projektov.

Nestačí, že sa študenti zapoja do projektov, dôležité je, aby sa aj umiestnili. Až tak majú právo získať zľavovú kartu. Niektoré projekty ako napríklad Študentská vedecká odborná činnosť sú odmeňované aj finančne. Tu vidíme možnosť, kde by sa dala Unicoín card využiť.

Obrázok 3 Návrh zľavovej karty Unicoín card

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Unicoín card by bola viazaná na meno konkrétneho študenta, aby si zľavu nárokovali iba odmenení študenti. Povinne by na nej musela byť aj výška zľavy, ktorú by si potom mohol študent uplatniť. Výška a počet zliav by záviseli od umiestnenia na súťaži. Zľavu by si mohol študent uplatniť iba v aktuálnom akademickom roku. Nedali by sa prenášať a kumulovať.

Potenciálne možnosti získania zľavy, resp. Unicoín card:

- a) umiestnenie v Študentskej vedeckej odbornej činnosti (ŠVOČ),
- b) najlepšia záverečná práca v rámci fakulty (bakalárska, diplomová),
- c) reprezentácia fakulty v rámci angažovania sa na vypracovaní externých projektov.

Miesta, kde by sa dala zľava uplatniť:

- a) skriptáreň v novej budove EU v BA,
- b) bufety v starej a novej budove EU v BA,
- c) predajňa odbornej literatúry a učebníc v starej budove EU v BA.

Všetko by ale záviselo od prevádzkovateľov týchto služieb, či by akceptovali zľavovú kartu Unicoín card. Preto by bolo žiaduce urobiť prieskum na EU v BA, či by bol o univerzitnú menu záujem zo strany študentov, aj prevádzkovateľov rôznych služieb.

4.2.3 Unicoín

Unicoín by bol voľne dostupný pre všetkých študentov Ekonomickej univerzity v Bratislave, ktorí sa nezapojili do žiadnej aktivity, ale chcú využívať túto menu.

Možnosť, ako získať Unicoín menu je veľmi jednoduchá, v porovnaní so získaním Unicoín card. Pretože na získanie Unicoín card musí študent obetovať svoj čas na vypracovanie rôznych prác a až následne, ak bude úspešný, dostane túto kartu. Ako odmenu pre študenta by nebola len karta, ale aj omnoho väčšie zľavy ako pri platbe Unicoín menou.

Ak chce študent platiť Unicoín menou, príde na určené výmenné miesto a zamení eurá za Unicoín menu v pomere 1:1.

Mena Unicoín by nebola v klasickej forme tradičných peňazí, ale vo forme blízkej študentom. Mohla by byť technicky zapracovaná ako nadštandardná služba pre študentov EU v BA do ISIC karty. V inom prípade by na to mohla slúžiť už vyššie spomínaná Unicoín card.

Obeh meny by bol zabezpečený tým, že napr. platnosť Unicoín meny vydanéj v akademickom roku 2015/2016 by bola do konca akademického roka 2015/2016. Tak by ich študenti museli míňať, aby im neprepadli, lebo preniesť do ďalšieho roka by sa nedali. Na nový akademický rok 2016/2017 by si museli nabiť nové peniaze.

Prečo by bolo pre študentov výhodnejšie platiť Unicoín menou?

- 1) v bufetoch by mali pri platbe Unicoín menou stále zľavu 5 % z celého nákupu,
- 2) na nákup učebníc a skrípt (v univerzitnej skriptárni) by im bola udelená zľava až do výšky 10 %.

Tieto zľavy by financovala univerzita. Obchodníci by pri nákupe dali zľavu, ale pri spätnej zámene Unicoín meny za euro by im bola táto zľava, ktorú poskytl študentovi vrátená. V konečnom dôsledky by to bolo prospešné aj pre bufety, ale hlavne pre skriptáreň. Tým, že študenti by pri platbe Unicoín menou platili menej ako keby mali platiť eurom, častejšie by kupovali skriptá v škole a zároveň by sa zvýšil objem predaja v skriptárni. Zavedením univerzitnej meny by sa podporila ekonomika v rámci univerzity.

4.2.4 Ďalšie možnosti využitia univerzitnej meny Unicoín

Univerzitnou menou Unicoín by sa mohla vyplácať časť motivačného štipendia alebo časť sociálneho štipendia. Študentom, ktorým bolo priznané motivačné štipendium, by sa povinne vyplácala určitá časť peňazí v univerzitnej mene. Pri študentoch poberajúcich sociálne štipendium, by bolo vyplácanie štipendia v Unicoín mene dobrovoľné. Návrh vyplácania je uvedený v tabuľke č. 1.

Tabuľka 1 Rozdelenie zliav pri sociálnych a motivačných štipendiách

Forma štipendia	% sumy v UM	Deň vyplatenia
Sociálne štipendium (dobrovoľné)	10 % z priznanej sumy	ku 10. dňu v mesiaci
	20 % z priznanej sumy	
	30 % z priznanej sumy	
Motivačné štipendium (povinné)	10 % z priznanej sumy	Jednorazovo pri vyplatení celej sumy štipendia
	20 % z priznanej sumy	
	30 % z priznanej sumy	

Zdroj: Vlastné spracovanie.

Zvolili sme rôzne percento z priznanej výšky štipendia, keďže týmto príjmom si študenti hradia aj rôzne poplatky spojené, napríklad s ubytovaním. Mali by možnosť vybrať si z troch variantov výšky sumy vyplatenej v univerzitnej mene.

Pre študentov poberajúcich sociálne štipendium by boli určené ešte dodatočné jednorazové zľavy. Aby aj kvôli horšej ekonomickej situácii mali študenti zo slabším sociálnym zázemím dostupnosť k učebniciam, dostali by na jeden akademický rok 30 % zľavu na nákup 2 učebníc v školskej skriptárni alebo v iných predajniach, ktoré na EU v BA poskytujú odbornú literatúru.

4.3 Lokálna mena pre Ekonomickú univerzitu v Bratislave

Na to aby sme zistili, aké majú študenti na EU v BA vedomosti o lokálnych menách, a či by bol záujem o univerzitnú menu, urobili sme prieskum. Zúčastnilo sa ho 56 študentov.

Aby mal prieskum pre nás vypovedaciu hodnotu, orientovali sme ho výlučne na študentov Ekonomickej univerzity v Bratislave. Zapojenie sa do prieskumu bolo na báze dobrovoľnosti. V nasledujúcej časti sme postupne rozoberáme jednotlivé otázky dotazníka (celý dotazník je uvedený v prílohe č.1).

Otázka č. 1 Pohlavie, otázka č. 2 Veková kategória

Prvé dve otázky slúžili na identifikáciu respondentov, aby sme zistili, aké veková kategória študentov sa podieľala na prieskume a v akej miere, a takisto pohlavie respondentov. Z 56 vyplnených dotazníkov sa prieskumu zúčastnilo 24 mužov a 32 žien, (42,9 % mužov a 57,1 % žien). Najviac zastúpená bola veková kategória študentov vo veku od 19 do 22, resp. I. stupeň štúdia a to až 75 % z celkového počtu.

Otázka č. 3: Počuli ste už pojem lokálna mena?

V tejto otázke mali študenti na výber z dvoch odpovedí: áno, alebo nie. Takmer tri štvrtiny študentov odpovedalo áno (69,64%) a sedemnášť študentov (30,36%) sa ešte nestretlo s týmto výrazom. Dôvodom môže byť aj to, že sa na odborných predmetoch zameraných na menovú oblasť učíme skôr všeobecné informácie o národnej mene.

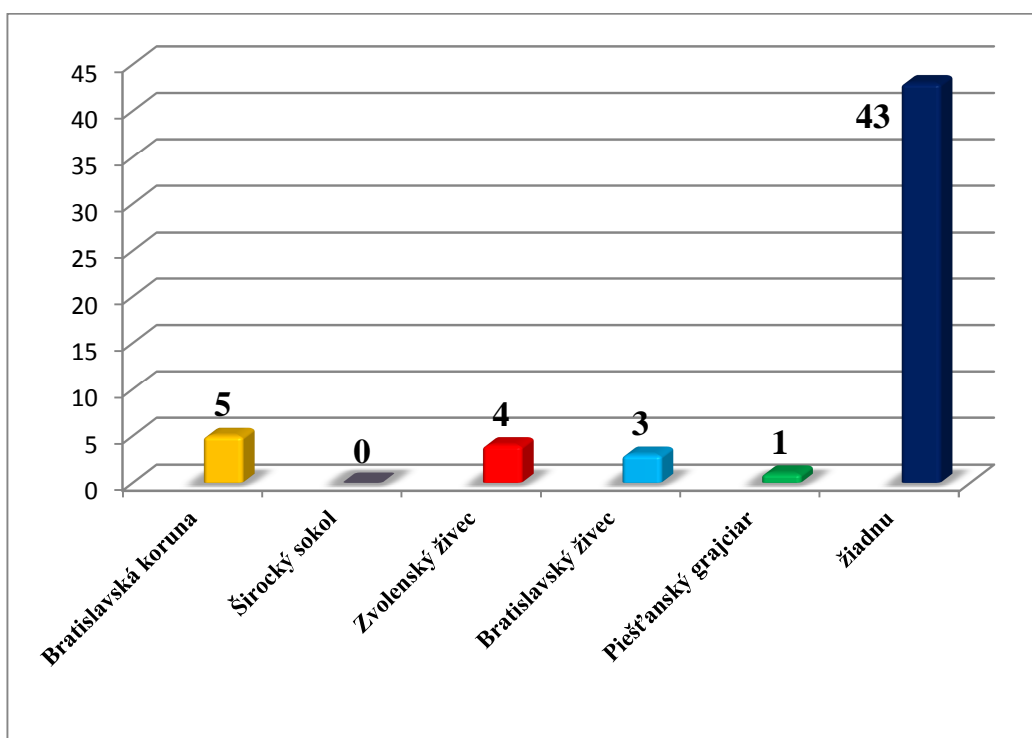
Otázka č. 4: Privítali by ste, ak by na EU v BA bola lokálna mena, resp. univerzitná mena?

Podobne ako v predchádzajúcej otázke študenti mohli odpovedať áno alebo nie. Všetci študenti, ktorí v otázke č. 1 označili áno, to znamená že poznajú pojem lokálna mena, odpovedali aj v tejto otázke rovnako: vybrali si možnosť áno. Ich zhodná odpoveď v obidvoch otázkach vychádza z toho, že tí, ktorí vedia čo sú lokálne meny, poznajú ich benefity a vedia, že s lokálnymi menami súvisia rôzne výhody. Tí, pre ktorých je pojem lokálna mena nový, si myslia, že univerzitná mena by nebola prínosom. Na grafe č. 2 vidíme, ako študenti odpovedali na túto otázku.

Otázka č. 5: Ktorú z uvedených lokálnych mien poznáte?

Slovensko nevyčníka počtom lokálnych mien. Graf č. 1 znázorňuje, ktorú slovenskú lokálnu menu poznajú študenti. Lokálne meny sú u nás zastúpené len v malej miere a opäť sa nám potvrdilo, že sú na Slovensku nie až tak známu a preskúmanou oblasťou. Až 43 (76,8%) študentov nepoznalo ani jednu zo slovenských lokálnych mien. Z piatich nižšie spomínaných mien poznalo 5 študentov Bratislavskú korunu. Iba 4 študenti poznali Zvolenský živec, traja Bratislavský živec, jeden študent poznal Piešťanský grajciar. Nikto neoznačil Širocký sokol ako menu, ktorú pozná.

Graf 1 Lokálne meny na Slovensku

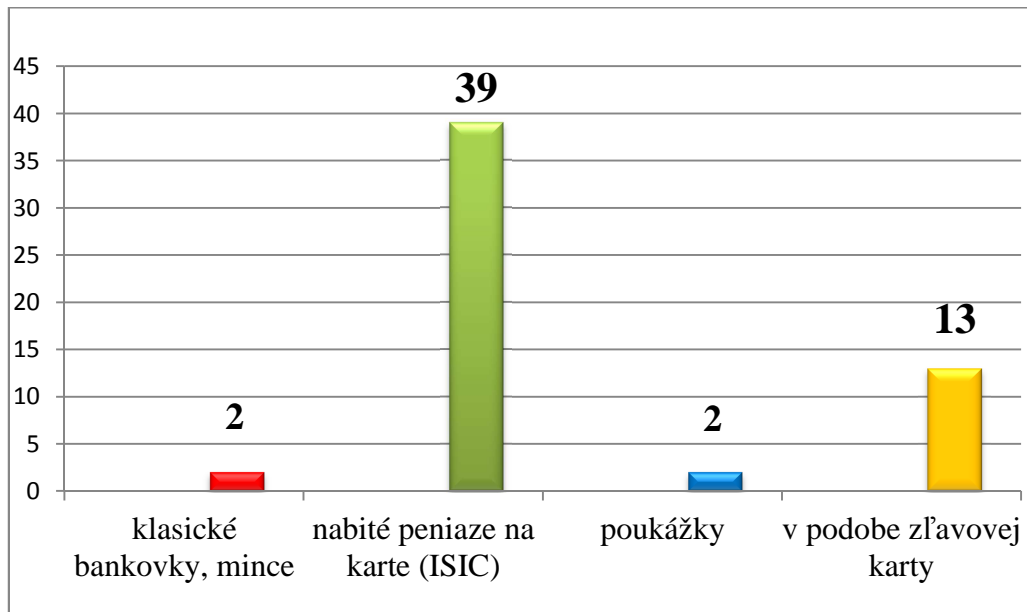

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu.

Otázka č. 6: V akej forme by mala byť univerzitná mena?

Graf č. 2 znázorňuje, aká forma univerzitnej meny by študentom najviac vyhovovala. Keďže používanie ISIC karty je pre študentov pohodlné a flexibilné, možnosť mať nabité peniaze na karte, ktorou môže byť aj ISIC karta, je pre nich najatraktívnejšia. Túto možnosť si zvolilo takmer 70 % študentov.

Graf 2 Formy univerzitnej meny

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu.

Ďalšia najzaujímavejšia alternatíva bola forma univerzitnej meny v podobe zľavovej karty. Túto možnosť si vybrali približne 24 % študentov a mohla by to byť ďalšia zaujímavá forma univerzitnej meny. Takúto zľavovú kartu sme v praktickej časti navrhli aj my a to Unicoín card.

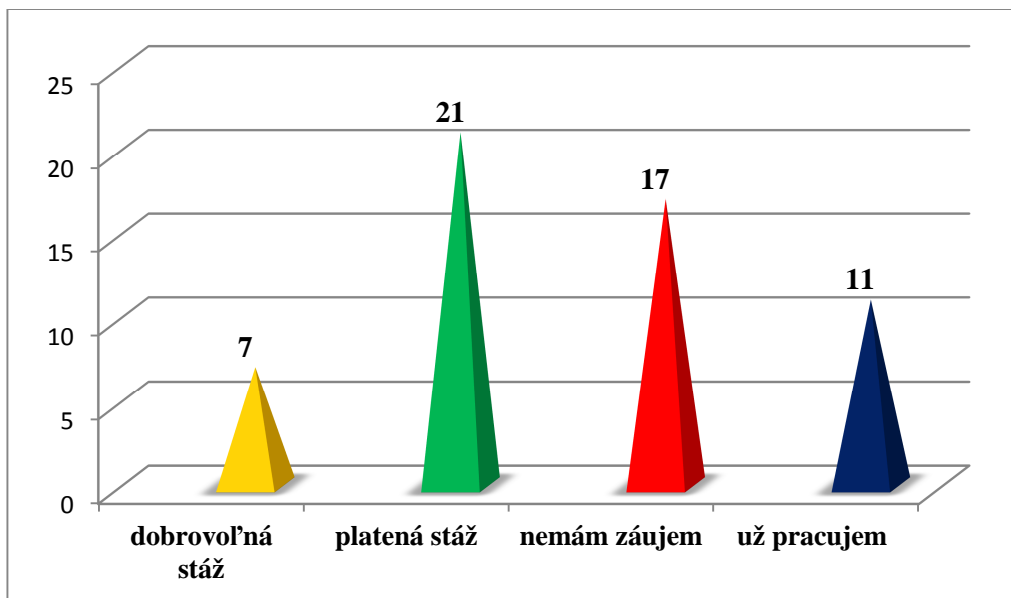
ISIC karta (International Student Identify Card) je medzinárodné uznávaná karta všetkých študentov vysokých, stredných a základných škôl (od 12 rokov). A tu by mohol nastať problém so zavedením nových technických parametrov na túto kartu, ktoré by platili iba pre študentov EU v BA. Najčastejšie si pomocou ISIC karty študenti kupujú obedy, taktiež na nej majú predplatené cestovanie na mestskú hromadnú dopravu. Nevieme určiť flexibilitu tejto karty, či by sa do nej dala zapracovať aj univerzitná mena. Z toho dôvodu by sme odporúčali mať vlastnú zľavovú kartu, ako je napr. nami navrhnutú Unicoín card. Tak by sme si vedeli všetko zabezpečovať sami a to samotné registrácie nových kariet, nabíjanie peňazí a podobne. Veľmi potrebná by bola technická podpora, ktorá bola najpravdepodobnejšie z externého prostredia.

Otázka č. 7: Prihlásili by ste sa na odbornú stáž, resp. prax, kde by ste sa podieľali na správe univerzitnej meny?

Naším cieľom pri tejto otázke bolo preskúmať záujem študentov angažovať sa do tvorby meny a do riadenia meny. Tiež sme chceli zistiť, za akých podmienok by sa

zúčastnili takejto praxe, lebo vieme, že veľa študentov brigáduje. Graf č. 3 znázorňuje odpovede študentov.

Graf 3 Rozdelenie študentov podľa odpovedí na otázku č. 5

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledkov prieskumu

Z vyplnených dotazníkov bola 21-krát zaškrtnutá možnosť, že študent by mal záujem o túto prax iba ak by bola platená. Veľké percento (až 30 %) by o odbornú prax nemalo vôbec záujem. Takmer 20 % z respondentov už pracuje popri škole a táto ponuka by mohla byť pre nich zaujímavá iba vtedy, ak by bola lepšie platovo ohodnotená. Avšak našlo sa aj 7 študentov, ktorí by sa dobrovoľne zapojili do riadenia meny a tým by nadobudli skúsenosti využiteľné neskôr po ukončení štúdia.

Otázka č. 8: Aké výhody by mala univerzitná mena poskytovať študentom?

Samotným zmyslom univerzitnej meny je, aby študenti pri platení touto menou mali výhody. Preto sme túto otázku položili tak, aby nám študenti napísali konkrétne výhody.

Najčastejšie odpovede boli tieto:

- zľavy v bufete,
- zľavy na užívanie rôznych služieb poskytovaných v škole,
- jednoduchosť pri platení,

- lacnejšie stravovanie v jedálni,
- zľava na vybrané knihy,
- prednostné vybavenie potrieb,
- cashback za určitý objem transakcií,
- zľavnený lístok na beániu, lámavicu,
- nižšie ceny ako v eurách,
- platenie v kopírovacích službách,
- výhodnejšie ubytovanie v študentských domovoch,
- šírenie dobrého mena školy, prestíž,
- žiadne starosti s fyzickými peniazmi,
- prednosť v radoch pri platení touto menou,
- obchodovanie s univerzitnou menou na škole.

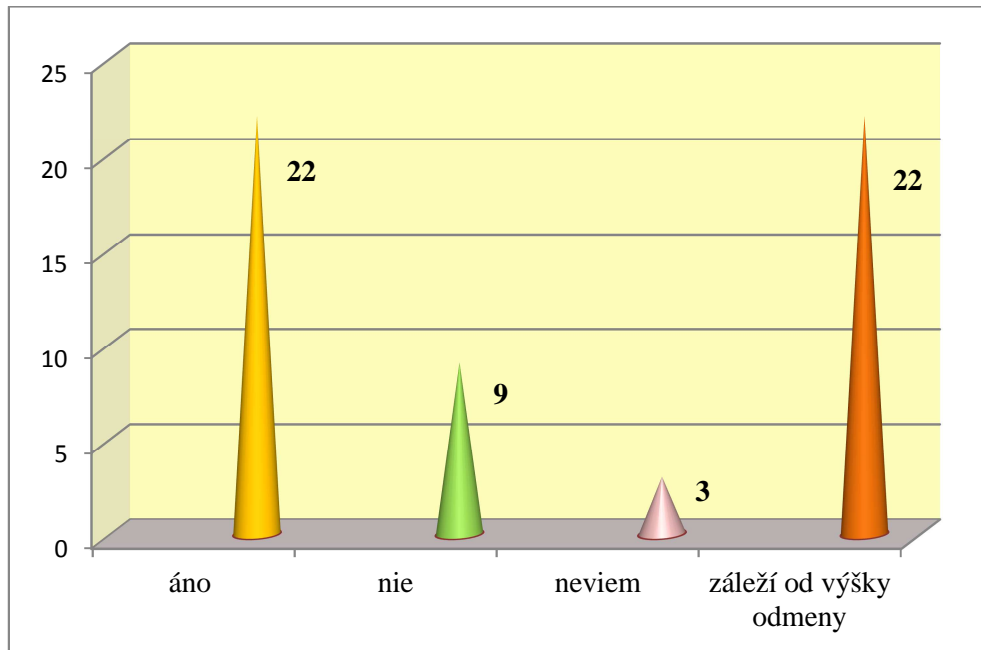
Zaznamenali sme aj negatívne odpovede u dvoch respondentov. Jeden vo svojom vyjadrení napísal, že nevidí v univerzitnej mene žiaden zmysel. Druhý študent argumentoval, že univerzitná mena je zbytočná. Podľa neho by zľavy mali byť študentom poskytované nezávisle od zavedenia univerzitnej meny.

Podľa nášho názoru by univerzitná mena mohla byť pre študentov veľkým prínosom. V prvom rade by ich mohla motivovať na zapájanie sa do rôznych súťaží a ak by vyhrali, získali by Unicoín card. Ďalšia výhoda by plynula z platenia Unicoín menou, kde by mali zľavu na nákup. Tiež by sa do návrhu mohli zakomponovať aj iné výhody, ktoré študenti uviedli pri tejto otázke.

Otázka č. 9: Ak by bola možnosť získať univerzitnú menu ako odmenu za nejaký projekt, umiestnenie vo ŠVOČ a pod, zapojili by ste sa do takýchto súťaží?

Najväčší potenciál univerzitnej meny vidíme v tom, že môže slúžiť ako motivácia pre študentov na zapájanie sa do rôznych projektov organizovaných školou, alebo inými externými spoločnosťami v spolupráci s univerzitou. Pri úspešnom umiestnení by boli študenti odmenení univerzitnou menou. Ako by sa študenti rozhodli pri tejto otázke vidíme na grafe č. 4.

Graf 4 Rozdelenie študentov podľa odpovedí na otázku č. 9

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe výsledov prieskumu.

Zaznamenali sme zhodný počet študentov pri dvoch možnostiach. 22 študentov odpovedalo áno, to znamená, že by sa do vypracovania rôznych projektov či štúdií zapojili, ak by ako odmenu mohli dostať univerzitnú menu. Rovnaký počet študentov by sa do týchto projektov zapojil, iba ak priznaná odmena splňala ich požiadavky, čiže ich rozhodnutie by záviselo od výšky odmeny. Pre deviatich študentov by bola takáto motivácia nepostačujúca a traja študenti sa nevedeli rozhodnúť.

5 Diskusia

Uskutočnený prieskum poukázal na fakt, že vedomosti študentov o lokálnych menách sú veľmi nízke. Možno by sa v rámci predmetu Menová teória a politika, alebo na predmete Financie a mena mohli pedagógovia viac venovať tejto problematike. Nemuselo by to byť počas prednášky. Úplne by stačilo, aby na cvičeniach mali študenti vypracovať seminárnu prácu na tému Lokálne meny a už by sa táto problematika študentom dostala do povedomia. Ak by sa v budúcnosti mala reálne zavádzať univerzitná mena, možno by bola študentmi akceptovaná ešte vo väčšej miere ako sme zaznamenali v tomto prieskume a to aj vďaka nadobudnutým poznatkom o ich výhodách plynúcich pre komunitu.

Ukázalo sa, že najvhodnejšia forma univerzitnej meny by pre študentov bola karta podobná ISIC karte, alebo by to mohla byť priamo ISIC karta. To, či je možné kartu technicky nastaviť na určité kritéria meny povedať nevieme, keďže dané otázky nie sú v práci riešené.

Záver

Cieľom práce bolo navhnúť koncept univerzitnej meny pre Ekonomickú univerzitu v Bratislave a určiť základné vlastnosti tejto meny a hlavne výhody, ktoré by poskytovala študentom. Po preštudovaní uvedenej literatúry sme preskúmali už existujúce lokálne meny a tiež princípy ich fungovania. Na základe získaných vedomostí o lokálnych menách v komunitách, sme v praktickej časti navrhli koncept univerzitnej meny. Ide o originálny nápad, keďže na Slovensku nemá žiadna vysoká škola vlastnú univerzitnú menu. Zavedením univerzitnej meny by bola Ekonomická univerzita v Bratislave inak vnímaná pri medzinárodných spoluprákach so zahraničnými univerzitami. Myslíme si, že je to otázka času, ktorá univerzita ako prvá zavedie univerzitnú menu na Slovensku. Takisto by sa zvýšila prestíž školy a šírilo by sa jej dobré meno.

Koncepcia univerzitnej meny Unicoín a zľavovej karty Unicoín card by mohla do budúcnosti tvoriť základ meny, ktorá by mohla reálne fungovať na Ekonomickej univerzite. Na príprave univerzitnej meny by sa mohli podieľať odborníci z oblasti menovej politiky pôsobiaci na univerzite, ktorí by odborne definovali pojem univerzitná mena a všetky princípy, na ktorých by fungovala.

Zoznam použitej literatúry

Monografie

- [1] KOTLEBOVÁ, J. – SOBEK, O. 2007. In: *Menová politika: stratégie, inštitúcie a nástroje*, Bratislava: Iura Edition, 2007. ISBN 978-80-8078-092-0.
- [2] LIETAER, B.: *Budoucnosť peňazí*. Košice: Pradigma, 2003. ISBN 80-968603-3-X.
- [3] LISÝ, J. a kol. 2011. *Ekonomía*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2011. ISBN 978-80-8078-406-5.
- [4] MENGER, C. 1892. *On the Origins of Money*. 1892. ISBN 978-14-7936-715-3.
- [5] NORTH, P. 2010. *Local Money*. Liverpool: Green Books., 2010. ISBN 9781900322522.
- [6] SULÍK, D. 2010. *Zodpovedná spoločnosť*. Bratislava: Vladislav Stanko, 2010. ISBN 9788097039905.

Články v elektronických časopisoch a iné príspevky

- [7] COLIN, W. 2012. The New Barter Economy: An Appraisal of Local Exchange and Trading systems (LETS). In *Journal of Public Policy* [online]. 2012, vol. 16, no. 1 [cit. 2015-02-10]. Dostupné na internete: <<https://www.kent.ac.uk/graduateschool/skills/programmes/Colin%20Williams.pdf>>.
- [8] DEPARTMENT OF THE TREASURY. 2013. Application of FinCEN's Regulations to Persons Administering, Exchanging, or Using Virtual Currencies. In *FIN-2013-G001* [online]. 2013 [cit. 2015-02-12]. Dostupné na internete: <http://fincen.gov/statutes_regs/guidance/pdf/FIN-2013-G001.pdf>.
- [9] FINANCIAL ACTION TASK FORCE. 2014. Virtual Currencies- Key Definition and Potential AML/CFT Risk. In *TAFT REPORT* [online]. 2014 [cit. 2015-02-13] Dostupné na internete: <<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/virtual-currency-key-definitions-and-potential-aml-cft-risks.pdf>>.

- [10] KLIMIKOVÁ, M. 2014. Alternatívne meny. In *Finančný manažér* [online]. 2014, vol. 14, no. 1 [cit. 2015-02-12]. Dostupné na internete: <<http://asocfin.sk/wp-content/uploads/2012/07/FM-JAR-2014.pdf>>. ISSN 1335-5813.
- [11] PLASSARAS, N. 2013. Regulating Digital Currencies: Bringing Bitcoin within the reach of the IMF. In *Chicago Journal of International Law* [online]. 2013 [cit. 2015-40-20] Dostupné na internete: <http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2248419>.
- [12] ŽITŇANSKÝ, E. 2014 . Živec ako euro. In: *PROFIT* [online].2014 [cit. 2015-03-02]. Dostupné na internete: <<http://www.zivica.sk/1/sk/lokalna-mena/ako-funguje>>.

Internetové stránky

- [13] Bratislava sa vracia ku korune. In *Občianskysnem.tk* [online]. 2013 [cit. 2015-04-05]. Dostupné na internete: <<http://www.obcianskysnem.tk/>>.
- [14] HARKOTOVÁ, S. 2013. Dedinka široké má vlastnú menu a môže konkurovať poisťovniam. In *Aktuálne.sk* [online]. 2013 [cit. 2015-03-04]. Dostupné na internete: <<http://aktualne.atlas.sk/dedinka-siroke-ma-vlastnu-menu-a-moze-konkurovat-poistovniam/slovensko/spolocnost/>>.
- [15] Chiemgauer. In *Imaginationforpeople.org* [online]. [cit.2015-04-10]. Dostupné na internete: <<http://imaginationforpeople.org/en/project/chiemgauer/>>.
- [16] KOČÍ, P. 2011. Krach hackerské měny. In *Respekt.ihned.cz* [online]. 2011 [cit. 2015-40-28] Dostupné na internete: <<http://respekt.ihned.cz/c1-52171250-krach-hackerske-meny>>.
- [17] Konceptia meny Minuto. In *Minutky.sietdobra.sk* [online]. 2013 [cit.2015-04-03].Dostupné na internete: <<http://minutky.sietdobra.sk/#whatis>>.
- [18] SCHIESS, B. a kol. 2013. Minuto – voucher. In *Minutoportal.info* [online]. 2013 [cit. 2015-03-01] Dostupné na internete: <<http://www.minutoportal.info/data/en/Minuto-informations-Dez2013.pdf>>.